Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

16 iulie 2020*

„Trimitere preliminară – Cooperare judiciară în materie civilă – Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 – Articolul 1 alineatul (1) – Domeniu de aplicare – Noțiunea de «materie civilă și comercială» – Acțiune în încetare a practicilor comerciale neloiale introdusă de o autoritate publică în vederea protejării intereselor consumatorilor”

În cauza C-73/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de hof van beroep te Antwerpen (Curtea de Apel din Antwerpen, Belgia), prin decizia din 24 ianuarie 2019, primită de Curte la 31 ianuarie 2019, în procedura

Belgische Staat, reprezentat de Minister van Werk, Economie en Consumenten, responsabil pentru Buitenlandse handel, și de Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, devenită Algemene Directie Economische Inspectie,

Director-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie, devenită Algemene Directie Economische Inspectie

împotriva

Movic BV,

Events Belgium BV,

Leisure Tickets & Activities International BV,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, domnii M. Safjan și L. Bay Larsen, doamna C. Toader (raportoare) și domnul N. Jääskinen, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna M. Ferreira, administratoare principală,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 29 ianuarie 2020,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Movic BV, de L. Savelkoul și B. Schildermans, advocaten;

* Limba de procedură: neerlandeza.

– pentru Events Belgium BV și Leisure Tickets & Activities International BV, de T. Baes, advocaat;

– pentru guvernul belgian, de P. Cottin, L. Van den Broeck și C. Pochet, în calitate de agenți, asistați de E. Vervaeke, advocaat;

– pentru Comisia Europeană, de M. Heller și G. Wils, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 aprilie 2020,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2012, L 351, p. 1).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Belgische Staat (statul belgian), reprezentat de Minister van Werk, Economie en Consumenten (ministrul ocupării forței de muncă, economiei și consumatorilor), responsabil pentru Buitenlandse handel (comerț exterior), și de Directeur-Generaal van de Algemene Directie Controle en Bemiddeling van de FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie (directorul general al Direcției Generale de Control și de Mediere a Serviciului Public Federal pentru Economie, IMM-uri, Clase Medii și Energie), devenită Algemene Directie Economische Inspectie (Direcția Generală a Inspecției Economice), precum și directorul general al Direcției Generale de Control și de Mediere a Serviciului Public Federal pentru Economie, IMM-uri, Clase Medii și Energie, devenită Direcția Generală a Inspecției Economice (denumite în continuare „autoritățile belgiene”), pe de o parte, și Movic BV, Events Belgium BV și Leisure Tickets & Activities International BV, societăți de drept neerlandez, pe de altă parte, cu privire, printre altele, la încetarea de către acestea din urmă a practicii lor comerciale de revânzare a biletelor de intrare la evenimente organizate în Belgia.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

3 Articolul 7 din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273) prevede:

„(1) Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficace pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «profesioniști»].

(2) Mijloacele menționate la alineatul (1) cuprind dispozițiile în conformitate cu care persoanele sau organizațiile care au, în temeiul legislației interne, un interes legitim în protecția consumatorilor pot introduce o acțiune în justiție sau în fața organismelor administrative competente, în conformitate cu legislația internă în cauză, pentru a obține o decizie care să stabilească dacă clauzele contractuale elaborate pentru a fi utilizate în general sunt abuzive, astfel încât să poată aplica mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea acestor clauze în continuare.

[…]”

4 Intitulat „Punerea în aplicare”, articolul 11 din Directiva 2005/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 mai 2005 privind practicile comerciale neloiale ale întreprinderilor de pe piața internă față de consumatori și de modificare a Directivei 84/450/CEE a Consiliului, a Directivelor 97/7/CE, 98/27/CE și 2002/65/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului și a Regulamentului (CE) nr. 2006/2004 al Parlamentului European și al Consiliului („Directiva privind practicile comerciale neloiale”) (JO 2005, L 149, p. 22, Ediție specială, 15/vol. 14, p. 260) are următorul cuprins:

„(1) Statele membre asigură existența unor mijloace adecvate și eficiente de combatere a practicilor comerciale neloiale pentru a pune în aplicare respectarea dispozițiilor prezentei directive în interesul consumatorilor.

Aceste mijloace includ dispozițiile legale în baza cărora persoanele sau organizațiile care au, în conformitate cu legislația internă, un interes legitim în combaterea practicilor comerciale neloiale, inclusiv concurenții, pot:

(a) să intenteze o acțiune în instanță împotriva practicilor comerciale neloiale

și/sau

(b) să aducă practicile comerciale neloiale în atenția unei autorități administrative competente fie pentru a pronunța o hotărâre cu privire la reclamații, fie pentru a iniția procedurile judiciare corespunzătoare.

Fiecare stat membru trebuie să decidă pe care dintre aceste proceduri o va reține și dacă este oportun să permită instanțelor judecătorești sau autorităților administrative să recurgă în prealabil la alte căi de soluționare a reclamațiilor, inclusiv cele menționate la articolul 10. Consumatorii trebuie să aibă acces la aceste mijloace, indiferent dacă aceștia sunt pe teritoriul statului membru în care se află sediul comerciantului sau pe teritoriul unui alt stat membru.

[…]

(2) În cadrul dispozițiilor legale menționate la alineatul (1), statele membre conferă instanțelor judecătorești sau autorităților administrative, în cazul în care ele consideră că asemenea măsuri sunt necesare, ținând seama de toate interesele implicate și, în special, de interesul public, competențele necesare:

(a) pentru a ordona încetarea sau a institui proceduri legale corespunzătoare pentru un ordin de încetare a practicilor comerciale neloiale

sau

(b) în cazul în care practica comercială neloială nu a fost încă aplicată, dar este iminentă, pentru a ordona interzicerea practicii sau a institui procedurile judiciare corespunzătoare pentru un ordin de interzicere a practicilor comerciale neloiale,

chiar dacă nu există o dovadă a pierderii sau a prejudiciului real sau intenției sau neglijenței din partea comerciantului.

Statele membre dispun ca măsurile prevăzute la primul paragraf să fie adoptate prin procedură accelerată:

– fie cu efect provizoriu,

– fie cu efect definitiv,

înțelegând că fiecare stat membru trebuie să decidă pe care dintre cele două opțiuni o va reține.

De asemenea, statele membre pot acorda instanțelor judecătorești sau autorităților administrative competențe care să le permită, în vederea eliminării efectelor persistente ale practicilor comerciale neloiale a căror încetare a fost ordonată prin hotărâre finală:

(a) să solicite publicarea respectivei hotărâri în întregime sau parțial și într-o formă pe care ele o consideră adecvată;

(b) să solicite, de asemenea, publicarea unei declarații rectificative.

[…]”

5 Potrivit articolului 1, Directiva 2009/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind acțiunile în încetare în ceea ce privește protecția intereselor consumatorilor (JO 2009, L 110, p. 30) are ca scop apropierea actelor cu putere de lege și a actelor administrative ale statelor membre cu privire la acțiunile în încetare care vizează protejarea intereselor colective ale consumatorilor incluse în directivele enumerate în anexa I la această directivă, în vederea asigurării unei bune funcționări a pieței interne.

6 Anexa I la directiva amintită menționează Directivele 93/13 și 2005/29 printre cele care urmăresc protejarea intereselor colective ale consumatorilor.

7 Considerentele (10) și (34) ale Regulamentului nr. 1215/2012 au următorul cuprins:

(10) Domeniul de aplicare [material] al prezentului regulament ar trebui să includă toate principalele aspecte de drept civil și comercial, cu excepția anumitor aspecte bine definite, […]

[…]

(34) Ar trebui asigurată continuitatea între Convenția [din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32)], Regulamentul (CE) nr. 44/2001 [al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 30)] și prezentul regulament, fiind necesar să se prevadă unele dispoziții tranzitorii în acest sens. Aceeași necesitate a continuității este valabilă cu privire la interpretarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a [c]onvenției [menționate] și a regulamentelor de înlocuire a acesteia.”

8 Articolul 1 din Regulamentul nr. 1215/2012, care figurează în capitolul I din acesta, intitulat „Domeniu de aplicare și definiții”, prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament se aplică în materie civilă și comercială, indiferent de natura instanței. Acesta nu se aplică, în special, în materie fiscală, vamală sau administrativă și nici răspunderii statului pentru actele sau omisiunile sale în exercitarea autorității publice (*acta iure imperii*).”

Dreptul belgian

Legea din 30 iulie 2013

9 Articolul 5 alineatul 1 din Wet betreffende de verkoop van toegangsbewijzen tot evenementen (Legea privind revânzarea biletelor de intrare la evenimente) din 30 iulie 2013 (*Belgisch Staatsblad*, 6 septembrie 2013, p. 63069, denumită în continuare „Legea din 30 iulie 2013”) interzice expunerea în vederea revânzării în mod obișnuit a biletelor de intrare la evenimente și furnizarea mijloacelor care vor fi utilizate pentru o astfel de revânzare. Articolul 5 alineatul 2 din această lege interzice revânzarea în mod ocazional a biletelor de intrare la evenimente la un preț mai mare decât prețul lor final.

10 Potrivit articolului 14 din Legea din 30 iulie 2013, președintele rechtbank van koophandel (Tribunalul Comercial, Belgia), devenit ulterior ondernemingsrechtbank (Tribunalul pentru Întreprinderi), constată existența unui act care constituie o încălcare a articolului 5 din această lege și dispune încetarea acestuia. Această dispoziție prevede că o acțiune în încetare a unui astfel de act se introduce la cererea ministrului care are economia în atribuțiile sale sau a directorului general al Direcției generale de Control și de Mediere a Serviciului Public Federal pentru Economie, IMM-uri, Clase Medii și Energie ori a persoanelor interesate.

CDE

11 Cartea VI din Wetboek economisch recht (Codul de drept economic) din 28 februarie 2013, în versiunea aplicabilă faptelor din litigiile principale (denumit în continuare „CDE”), conține, în titlul său 4, capitolul 1, intitulat „Practici comerciale neloiale cu privire la consumatori”, în care figurează articolele VI.92-VI.100 din acest cod, care constituie o punere în aplicare a Directivei 2005/29. În acest cadru, articolele VI.93, VI.97, VI.99 și VI.100 din codul menționat definesc practicile comerciale neloiale.

12 Potrivit articolului XVII.1 din CDE, președintele rechtbank van koophandel (Tribunalul Comercial) constată existența unui act care constituie o încălcare a dispozițiilor acestui cod, sub rezerva anumitor acțiuni specifice, și dispune încetarea acestuia.

13 Articolul XVII.7 din CDE prevede că acțiunea întemeiată pe articolul XVII.1 din acest cod se introduce la cererea, printre altele, a persoanelor interesate, a ministrului care are economia în atribuțiile sale, a directorului general al Direcției Generale de Control și de Mediere a Serviciului Public Federal pentru Economie, IMM-uri, Clase Medii și Energie, a unui grup profesional sau interprofesional care are personalitate juridică ori a unei asociații pentru apărarea intereselor consumatorilor, în măsura în care aceasta acționează în instanță pentru apărarea intereselor colective ale acestora definite statutar.

14 În temeiul articolului XV.2 alineatul 2 din CDE, procesele-verbale întocmite de agenții competenți în materie sunt autentice până la proba contrară.

15 Potrivit articolului XV.3.1 din acest cod, agenții menționați la articolul XV.2 din codul amintit pot întocmi un proces-verbal de avertisment sau un proces-verbal ori pot propune o sancțiune administrativă întemeindu-se în special pe constatările efectuate.

Codul judiciar

16 Gerechtelijk Wetboek (Codul judiciar) conține un capitol XXIII, intitulat „Cu privire la penalitatea cu titlu cominatoriu”, în cadrul căruia articolul 1385bis din acest cod prevede că instanța poate, la cererea unei părți, să oblige cealaltă parte, în cazul în care obligația principală nu este îndeplinită, la plata unei

sume de bani, denumită penalitate cu titlu cominatoriu, fără a se aduce atingere dreptului la daune-interese, dacă este cazul. Potrivit articolului 1385ter din codul menționat, instanța poate stabili penalitatea cu titlu cominatoriu, printre altele, la o sumă determinată pentru fiecare contravenție.

Litigiile principale și întrebarea preliminară

17 La 2 decembrie 2016, autoritățile belgiene au chemat în judecată în fața președintelui rechtbank van koophandel Antwerpen-afdeling Antwerpen (Tribunalul Comercial, Divizia Antwerpen, Antwerpen, Belgia), în complet de măsuri provizorii, Movic, Events Belgium și Leisure Tickets & Activities International, solicitând, cu titlu principal, pe de o parte, să se constate că aceste societăți practicau revânzarea, în Belgia, prin intermediul unor site-uri internet gestionate de acestea, a biletelor de intrare la evenimente pentru un preț mai mare decât cel inițial, activitate care determina încălcări ale dispozițiilor Legii din 30 iulie 2013 și ale CDE, și, pe de altă parte, să se dispună încetarea acestor practici comerciale.

18 Cu titlu accesoriu, autoritățile belgiene au solicitat să se dispună măsuri de publicitate a deciziei pronunțate pe cheltuiala societăților menționate, să se aplice o penalitate cu titlu cominatoriu de 10 000 de euro pentru fiecare încălcare constatată începând cu comunicarea acestei decizii și să se declare că încălcările viitoare vor putea fi constatate printr-un simplu proces-verbal întocmit de un funcționar abilitat din cadrul Direcției Generale a Inspecției Economice, în conformitate cu CDE.

19 Cele trei societăți în cauză au ridicat excepția lipsei competenței internaționale a instanțelor belgiene, susținând că autoritățile belgiene au acționat în exercitarea puterii publice, astfel încât acțiunile lor nu intrau în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012.

20 Prin decizia din 25 octombrie 2017, președintele rechtbank van koophandel Antwerpen-afdeling Antwerpen (Tribunalul Comercial, Divizia Antwerpen, Antwerpen) a considerat că nu dispunea de competența internațională de a soluționa acțiunile principale. În această privință, el a statuat că Regulamentul nr. 1215/2012 nu era aplicabil în speță, pentru motivul că nu se putea considera că aceste acțiuni intră sub incidența „materiei civile sau comerciale”, în sensul acestui regulament.

21 Autoritățile belgiene au declarat apel împotriva acestei decizii la hof van beroep te Antwerpen (Curtea de Apel din Antwerpen, Belgia).

22 Părțile din litigiile principale sunt în dezacord cu privire la aspectul dacă exercitarea competenței unei autorități publice de a introduce o acțiune destinată să pună capăt unor încălcări ale Legii din 30 iulie 2013 și ale CDE provine sau nu din manifestarea exercitării puterii publice.

23 Autoritățile belgiene arată că, în litigiile principale, nu apără un interes public asimilabil interesului lor, ci un interes general, care constă în asigurarea respectării reglementării naționale în materie de practici comerciale care urmărește ea însăși să protejeze interesele private, atât pe cele ale antreprenorilor, cât și pe cele ale consumatorilor, aceste practici fiind reglementate de dispoziții de drept comun aplicabile relațiilor dintre particulari, astfel încât aceste litigii intră sub incidența „materiei civile și comerciale”, în sensul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012.

24 Pârâtele din litigiile principale susțin, dimpotrivă, că autoritățile belgiene acționează în temeiul unui drept propriu autorității publice, pe baza căruia acestea pot, contrar simplilor particulari sau întreprinderilor, să introducă o acțiune în încetare, fără a dispune de un interes propriu. Prin urmare, autoritățile belgiene ar acționa în exercitarea puterii publice, întrucât nu sunt ele însele afectate de practicile comerciale ale societăților în cauză.

25 În aceste condiții, hof van beroep te Antwerpen (Curtea de Apel din Antwerpen) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Un litigiu la baza căruia se află o cerere având ca obiect constatarea și încetarea practicilor de piață și/sau comerciale ilegale în detrimentul consumatorilor, introdusă de autoritățile belgiene împotriva unor societăți de drept neerlandez, în temeiul articolului 14 din Legea din 30 iulie 2013 […] și în temeiul articolului XVII.7 din [CDE], aceste societăți adresându-se, prin intermediul unor site-uri internet din Țările de Jos, în principal clienților belgieni în vederea revânzării biletelor pentru evenimente în Belgia, constituie o cauză în [«]materie civilă sau comercială[»] în sensul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 1215/2012] și, prin urmare, o hotărâre pronunțată într-un astfel de litigiu poate intra în domeniul de aplicare al prezentului regulament?”

Cu privire la întrebarea preliminară

26 Întrebarea formulată de instanța de trimitere privește în esență stabilirea instanței competente pentru a soluționa acțiuni intentate de autoritățile unui stat membru împotriva unor societăți stabilite într-un alt stat membru și prin care se urmărește constatarea și încetarea unor practici comerciale pretins nelegale ale acestor societăți destinate consumatorilor cu reședința în primul stat membru.

27 Este necesar să se arate că litigiul aflat pe rolul acestei instanțe cuprinde de asemenea trei cereri formulate cu titlu accesoriu, și anume cereri prin care se urmărește să se dispună măsuri de publicitate, să se aplice o penalitate cu titlu cominatoriu și să se declare că încălcările viitoare vor putea fi constatate printr-un simplu proces-verbal întocmit de un funcționar abilitat al uneia dintre autoritățile menționate.

28 În consecință, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctul 14 din concluziile sale, pentru a-și verifica competența în temeiul Regulamentului nr. 1215/2012 de a soluționa litigiile principale, instanța de trimitere trebuie să stabilească faptul că niciunul dintre capetele de cerere formulate de autoritățile belgiene nu poate exclude aceste litigii, în tot sau în parte, din domeniul de aplicare material al acestui regulament.

29 Potrivit unei jurisprudențe constante, revine Curții sarcina de a furniza instanței de trimitere toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care pot să îi permită acesteia să soluționeze litigiul cu care este sesizată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 2008, Gysbrechts și Santurel Inter, C-205/07, EU:C:2008:730, punctul 31, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 12 februarie 2015, Baczó și Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, punctul 32, precum și jurisprudența citată), reformulând, dacă este cazul, întrebarea preliminară.

30 În aceste condiții, se va răspunde la cererea de decizie preliminară în raport nu numai cu capetele de cerere formulate cu titlu principal în fața instanței de trimitere, ci și cu cele formulate cu titlu accesoriu în fața acestei instanțe.

31 În consecință, trebuie să se considere că, prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că intră în sfera noțiunii de „materie civilă și comercială”, care figurează în această dispoziție, o acțiune între autoritățile unui stat membru și profesioniști stabiliți într-un alt stat membru în cadrul căreia aceste autorități solicită, cu titlu principal, să se constate existența unor încălcări care constituie practici comerciale neloiale pretins nelegale și să se dispună încetarea acestora, precum și, cu titlu accesoriu, să se dispună măsuri de publicitate, să se aplice o penalitate cu titlu cominatoriu pentru încălcările constatate și să se declare că încălcările viitoare vor putea fi constatate printr-un simplu proces-verbal întocmit de un funcționar abilitat al uneia dintre autoritățile menționate.

32 Trebuie amintit de la bun început că, în măsura în care Regulamentul nr. 1215/2012 abrogă și înlocuiește Regulamentul nr. 44/2001, care, la rândul său, a înlocuit convenția menționată în considerentul (34) al Regulamentului nr. 1215/2012, interpretarea dată de Curte în ceea ce privește dispozițiile acestor instrumente juridice este valabilă și pentru acest regulament, astfel cum reiese din acest considerent, atunci când dispozițiile instrumentelor menționate pot fi calificate drept „echivalente”.

33 Pentru a asigura, în măsura posibilului, egalitatea și uniformitatea drepturilor și a obligațiilor care decurg din Regulamentul nr. 1215/2012 pentru statele membre și pentru persoanele interesate, noțiunea de „materie civilă și comercială” care figurează la articolul 1 alineatul (1) din acest regulament nu trebuie interpretată ca reprezentând o simplă trimitere la dreptul intern al unui stat membru. Noțiunea respectivă trebuie considerată o noțiune autonomă, care trebuie interpretată prin referire, pe de o parte, la obiectivele și la sistemul regulamentului amintit, precum și, pe de altă parte, la principiile generale care reies din ansamblul ordinilor juridice naționale (Hotărârea din 7 mai 2020, Rina, C-641/18, EU:C:2020:349, punctul 30 și jurisprudența citată).

34 În plus, astfel cum rezultă în special din considerentul (10) al Regulamentului nr. 1215/2012, necesitatea asigurării bunei funcționări a pieței interne, precum și cea a evitării pronunțării în statele membre a unor hotărâri ireconciliabile, în interesul funcționării armonioase a justiției, impun reținerea unei interpretări largi a respectivei noțiuni de „materie civilă și comercială” (Hotărârea din 28 februarie 2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punctul 47 și jurisprudența citată).

35 În sfârșit, Curtea a statuat în mai multe rânduri că, deși anumite litigii dintre o autoritate publică și o persoană de drept privat pot intra în domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012, situația este diferită atunci când autoritatea publică acționează în exercitarea puterii publice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 aprilie 2013, Sapir și alții, C-645/11, EU:C:2013:228, punctul 33 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 12 septembrie 2013, Sunico și alții, C-49/12, EU:C:2013:545, punctul 34).

36 Astfel, manifestarea unor prerogative de putere publică de către una dintre părțile din litigiu, prin exercitarea de către aceasta a unor puteri exorbitante în raport cu normele de drept comun aplicabile în relațiile dintre particulari, exclude un asemenea litigiu din „materia civilă și comercială” în sensul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 februarie 2007, Lechouritou și alții, C-292/05, EU:C:2007:102, punctul 34, precum și jurisprudența citată, și Hotărârea din 28 februarie 2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punctul 49, precum și jurisprudența citată).

37 Prin urmare, pentru a determina dacă o materie intră sau nu sub incidența noțiunii de „materie civilă și comercială”, în sensul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012 și, pe cale de consecință, în domeniul de aplicare al acestui regulament, trebuie să se identifice raportul juridic existent între părțile din litigiu și obiectul acestuia sau, alternativ, să se examineze temeiul și modalitățile de exercitare a acțiunii formulate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 octombrie 1976, LTU, 29/76, EU:C:1976:137, punctul 4, și Hotărârea din 28 februarie 2019, Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punctul 48, precum și jurisprudența citată).

38 În ceea ce privește temeiul unei cereri precum cea formulată cu titlu principal în litigiile principale, trebuie amintit că articolul 7 alineatul (2) din Directiva 93/13 prevede că statele membre trebuie să instituie acțiuni în încetarea utilizării unor clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.

39 De asemenea, Directiva 2005/29 prevede la articolul 11, intitulat „Punerea în aplicare”, diferite modalități prin care se urmărește constatarea caracterului ilicit al unor practici comerciale și dispunerea încetării acestora.

40 În sfârșit, în anexa I la Directiva 2009/22, aceasta vizează Directivele 93/13 și 2005/29 printre instrumentele de drept al Uniunii care protejează interesele colective ale consumatorilor.

41 În ceea ce privește acțiunile în încetare și noțiunea de „materie civilă și comercială” în sensul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012, Curtea a statuat deja că acțiunea referitoare la interdicția utilizării de către comercianți a clauzelor abuzive, în sensul Directivei 93/13, în contractele pe care le încheie cu consumatorii, în măsura în care urmărește să supună controlului instanței raporturile de drept privat, intră sub incidența noțiunii de „materie civilă” (a se vedea în acest sens Hotărârea din 1 octombrie 2002, Henkel, C-167/00, EU:C:2002:555, punctul 30). Această jurisprudență a fost reiterată ulterior și extinsă în mod mai general la acțiunile în încetare vizate de Directiva 2009/22 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2016, Verein für Konsumenteninformation, C-191/15, EU:C:2016:612, punctele 38 și 39).

42 În consecință, acțiunile care urmăresc constatarea și încetarea unor practici comerciale neloiale, în sensul Directivei 2005/29, intră de asemenea în sfera noțiunii de „materie civilă și comercială”, în sensul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012.

43 În speță, acțiunile pendinte în fața instanței de trimitere urmăresc să asigure respectarea interdicției, prevăzută de reglementarea națională în discuție în litigiile principale, de a proceda la revânzarea în mod obișnuit a unui bilet de intrare la evenimente sau la revânzarea în mod ocazional a unor astfel de bilete la un preț mai mare decât prețul lor final, astfel de revânzări putând fi considerate o practică comercială neloială în raport cu această reglementare.

44 Cu toate acestea, în ceea ce privește modalitățile de exercitare a acțiunii formulate, este necesar să se observe că acțiunile principale în discuție nu au fost introduse de persoane de drept privat, precum consumatori sau organisme care acționează pentru protecția consumatorilor, ci de autoritățile belgiene însărcinate de statul membru în cauză să asigure, printre altele, protecția consumatorilor.

45 În speță, pârâtele din litigiile principale contestă că acțiunile pot intra sub incidența noțiunii de „materie civilă și comercială”, arătând, mai întâi, că autoritățile belgiene nu sunt obligate să demonstreze că au un interes propriu pentru a iniția proceduri precum litigiile principale.

46 În această privință, este necesar să se arate, în primul rând, că lista persoanelor abilitate să formuleze o astfel de acțiune în justiție conform articolului 14 alineatul 1 din Legea din 30 iulie 2013 și articolului XVII.7 din CDE a fost adoptată de legiuitorul național.

47 În această privință, Curtea a declarat deja că împrejurarea că o competență sau o putere a fost conferită de o lege nu este determinantă în sine pentru a concluziona că o autoritate statală a acționat în exercitarea puterii publice [a se vedea prin analogie, în ceea ce privește noțiunea de „materie civilă și comercială”, în sensul Regulamentului (CE) nr. 1393/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 noiembrie 2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială și abrogarea Regulamentului (CE) nr. 1348/2000 al Consiliului (JO 2007, L 324, p. 79), Hotărârea din 11 iunie 2015, Fahnenbrock și alții, C-226/13, C-245/13 și C-247/13, EU:C:2015:383, punctul 56].

48 În speță, din modul de redactare a articolului 14 alineatul 1 din Legea din 30 iulie 2013 și a articolului XVII.7 din CDE reiese că autoritățile belgiene, la fel ca persoanele interesate și asociațiile de protecție a consumatorilor, au posibilitatea de a sesiza președintele rechtbank van koophandel (Tribunalul Comercial), devenit ondernemingsrechtbank (Tribunalul pentru Întreprinderi), pentru a solicita constatarea încălcării reglementării naționale în materie și emiterea unei somații de încetare a încălcării.

49 Rezultă că situația procedurală a autorităților belgiene este, în această privință, comparabilă cu cea a unui organism de protecție a consumatorilor.

50 În al doilea rând, reglementarea națională în discuție în litigiile principale nu pare să rețină, în privința autorităților belgiene pe care aceasta le menționează, nici norme de recunoaștere a interesului de a exercita acțiunea care le-ar conferi condiții privind căile de atac exorbitante în raport cu cele prevăzute pentru ceilalți reclamanți.

51 În special și sub rezerva verificărilor care revin instanței de trimitere, nici autoritățile publice nu sunt, la fel ca celelalte două categorii de reclamanți menționate la articolul XVII.7 din CDE, scutite să prezinte un interes de a exercita acțiunea.

52 Astfel, deși este adevărat că, în litigiile principale, autoritățile belgiene nu par să fi trebuit să facă dovada unui interes de a exercita acțiunea, această împrejurare este în mod necesar inerentă faptului că ele nu puteau acționa decât în temeiul unei competențe care le este conferită de lege în materia combaterii anumitor practici comerciale neloiale.

53 În plus, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 29 din concluziile sale, apărarea interesului general nu poate fi confundată cu exercitarea unor prerogative de putere publică.

54 Astfel, în litigiile principale, condițiile impuse pentru ca autoritățile belgiene să aibă interesul de a exercita acțiunea nu par, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, să constituie exercitarea unor prerogative de putere publică.

55 În continuare, pârâtele din litigiile principale subliniază împrejurarea că autoritățile belgiene utilizează propriile constatări și declarații ca elemente de probă în justiție, astfel încât înscrisurile cruciale ale dosarului ar fi constituite dintr-o serie de rapoarte și de constatări care provin de la controlori de stat, ceea ce ar constitui exercitarea unor prerogative de putere publică.

56 După cum a arătat domnul avocat general la punctul 59 din concluziile sale, a considera că o acțiune introdusă de o autoritate publică este exclusă din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1215/2012 doar ca urmare a utilizării de către această autoritate a unor elemente de probă reunite datorită prerogativelor sale ar diminua eficacitatea practică a mijloacelor de punere în aplicare a protecției consumatorilor recunoscute de legiuitorul Uniunii. Astfel, spre deosebire de modelul în care autoritatea administrativă însăși este cea care se pronunță cu privire la consecințele care trebuie deduse dintr-o încălcare, în împrejurări precum cele în discuție în litigiile principale, autoritatea publică este responsabilă pentru apărarea intereselor consumatorilor în fața instanțelor judecătorești.

57 Numai în cazul în care, ca urmare a modului de utilizare a anumitor elemente de probă, o autoritate publică nu se află în mod concret în aceeași situație ca o persoană de drept privat în cadrul unui litigiu similar, ar trebui atunci să se considere că o astfel de autoritate a recurs, în speță, la prerogative de putere publică.

58 Este necesar să se precizeze că simpla culegere și compilarea unor obiecții sau a unor elemente de probă, astfel cum ar putea face un colectiv de profesioniști sau de consumatori, nu pot echivala cu exercitarea unor astfel de prerogative.

59 În această privință, din informațiile de care dispune Curtea nu reiese că, în cadrul procedurii pendinte în fața instanței de trimitere, autoritățile belgiene au recurs la vreo utilizare de elemente de probă care ar fi fost obținute prin intermediul prerogativelor lor de putere publică, aspect a cărui verificare revine, dacă este cazul, instanței de trimitere.

60 Rezultă că o acțiune între autoritățile unui stat membru și profesioniști stabiliți într-un alt stat membru, în cadrul căreia aceste autorități solicită, cu titlu principal, să se constate existența unor încălcări care constituie practici comerciale neloiale pretins nelegale și să se dispună încetarea acestora, intră sub incidența noțiunii de „materie civilă și comercială”, în sensul articolului 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012.

61 În ceea ce privește cererile formulate cu titlu accesoriu în litigiile principale, este necesar să se arate că cele prin care se urmărește dispunerea unor măsuri de publicitate și aplicarea unei penalități cu titlu cominatoriu constituie, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 71 și 72 din concluziile sale, măsuri uzuale ale procedurii civile prin care se urmărește asigurarea executării hotărârii judecătorești care urmează să fie pronunțată.

62 În schimb, în ceea ce privește cererea formulată în fața instanței de trimitere de autoritățile belgiene, prin care se urmărește obținerea competenței de a stabili existența unor încălcări viitoare printr-un simplu proces-verbal întocmit de un funcționar abilitat al Direcției Generale de Inspecție Economică, astfel cum a arătat domnul avocat general la punctele 75-77 din concluziile sale, nu se poate considera că o astfel de cerere intră în sfera noțiunii de „materie civilă și comercială”, întrucât această cerere privește în realitate puteri exorbitante în raport cu normele de drept comun aplicabile în relațiile dintre particulari.

63 Cu toate acestea, sistemul general al Regulamentului nr. 1215/2012 nu impune ca soluționarea unei cereri accesorii să depindă în mod necesar de soluționarea unei cereri principale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 2015, Aannemingsbedrijf Aertssen și Aertssen Terrassements, C-523/14, EU:C:2015:722, punctul 33, precum și jurisprudența citată), astfel încât competența internațională a unei instanțe a unui stat membru de a soluționa o cerere principală poate fi întemeiată pe acest regulament fără ca aceeași situație să fie valabilă în mod necesar în ceea ce privește cererile accesorii acesteia și invers.

64 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1215/2012 trebuie interpretat în sensul că intră în sfera noțiunii de „materie civilă și comercială”, care figurează în această dispoziție, o acțiune între autoritățile unui stat membru și profesioniști stabiliți în alt stat membru în cadrul căreia aceste autorități solicită, cu titlu principal, să se constate existența unor încălcări care constituie practici comerciale neloiale pretins nelegale și să se dispună încetarea acestora, precum și, cu titlu accesoriu, să fie dispuse măsuri de publicitate și să se aplice o penalitate cu titlu cominatoriu.

Cu privire la cheltuielile de judecată

65 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 1 alineatul (1) din Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială trebuie interpretat în sensul că intră în sfera noțiunii de „materie civilă și comercială”, care figurează în această dispoziție, o acțiune între autoritățile unui stat membru și profesioniști stabiliți în alt stat membru în cadrul căreia aceste autorități solicită, cu titlu principal, să se constate existența unor încălcări care constituie practici comerciale neloiale pretins nelegale și să se dispună încetarea acestora, precum și, cu titlu accesoriu, să fie dispuse măsuri de publicitate și să se aplice o penalitate cu titlu cominatoriu.

Semnături